

पर्याय इंजिनीअरिंग डिप्लोमाचा

इंजिनीअरिंगचे शिक्षण घ्यायचे म्हटल्यावर ११ वी व १२ वी विज्ञान शाखेतील अभ्यासक्रम त्या बरोबरीनेच 'जेईई-मेन'ची तयारी हे चित्र समोर येते. यंदापासून महाराष्ट्रातील प्रथम वर्ष पदवी इंजिनीअरिंग कॉलेजांतील प्रवेशासाठी ५० टक्के वेटेज १२वीतील भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व गणित विषयातील गुणांना असणार आहे, तर 'जेईई-मेन'मधील गुणांना ५० टक्के वेटेज आहे. ११वी, १२वी; तसेच 'जेईई-मेन'चा अभ्यास हे काही जणांना नक्की कष्टदायक वाटेल. 'जेईई-मेन'च्या क्लासेसच्या फीचा लाखो रुपयांचा बोजादेखील पालकांवर पडतो. मग वेगळा काही विचार केला तर...

दहावीनंतर तीन वर्षांचा इंजिनीअरिंग डिप्लोमा हा शिक्षणाचा चांगला पर्याय उपलब्ध आहे. डिप्लोमा पूर्ण केल्यानंतर इंजिनीअरिंग पदवीच्या दुसऱ्या वर्षाला थेट प्रवेशसुद्धा घेता येतो. यासाठी प्रवेश परीक्षा (सीईटी) घेतली जात नाही. डिप्लोमाच्या शेवटच्या वर्षाच्या गुणांनुसार केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेच्या माध्यमातून प्रवेश दिले जातात. यासाठी डिप्लोमाच्या शेवटच्या वर्षाला किमान ४५ टक्के गुण मिळणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्रात आजमितीला ३६५ इंजिनीअरिंग कॉलेजांमधून १ लाख ५५ हजार जागा प्रथम वर्ष इंजिनीअरिंगसाठी उपलब्ध आहेत. पहिल्या वर्षाच्या प्रवेशाच्या २० टक्के जागा (साधारणतः ३१ हजार जागा) इंजिनीअरिंग पदवीच्या दुसऱ्या वर्षासाठी डिप्लोमाच्या विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध असतात. ७३ इंजिनीअरिंग कॉलेजांना थेट दुसऱ्या वर्षासाठी तुकड्याही देण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे अधिकच्या ६,८४० जागा दुसऱ्या वर्षासाठी उपलब्ध होतात. या जागांमध्येच पहिल्या वर्षी रिकाम्या राहिलेल्या जागा; तसेच पहिल्या वर्षी नापास झालेल्या विद्यार्थ्यांच्या जागांची भर पडते. दरवर्षी या सर्व जागा मिळून जवळपास ५५ हजारांपेक्षा जास्त जागा पदवी इंजिनीअरिंगच्या थेट दुसऱ्या वर्षासाठी उपलब्ध होतात. चांगल्या इंजिनीअरिंग कॉलेजांत प्रवेश घेण्यासाठी डिप्लोमाच्या अंतिम वर्षामध्ये चांगले गुण मिळवणे आवश्यक ठरते. (तसे पाहिले, तर इंजिनीअरिंगच्या पदवीच्या पहिल्या वर्षासाठी चांगल्या कॉलेजांत प्रवेश मिळवायचा असेल, तर १२वी बोर्डाच्या परीक्षेत; तसेच 'जेईई-मेन'मध्ये चांगले गुण मिळवावेच लागतात.)

डिप्लोमा अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये

1. डिप्लोमा अभ्यासक्रम हे इंडस्ट्रीच्या आवश्यकतेनुसार अद्ययावत केलेले आहेत. त्यामुळे पदवीच्या तुलनेने डिप्लोमाच्या विद्यार्थ्यांना प्रॅक्टिकल ज्ञान अधिक चांगले असते.
2. गणित वगळता इंजिनीअरिंगच्या अन्य विषयांचे ज्ञान (उदा. इंजिनीअरिंग ड्रॉइंग) डिप्लोमामध्ये चांगले मिळते. त्याचा फायदा इंजिनीअरिंग पदवीच्या अभ्यासाला होतो. पदवीच्या दुसऱ्या वर्षीच्या डिप्लोमातून पदवीमध्ये गेलेल्या विद्यार्थ्यांना गणित विषयांची विशेष तयारी करावी लागते, हाच एक थोडा नकारात्मक मुद्दा डिप्लोमा शिक्षणाचा आहे.
3. डिप्लोमा पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण पूर्ण केल्यावर उद्योगांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर नोकऱ्या उपलब्ध असतात; तसेच सैन्य दलांमध्येसुद्धा नोकरीच्या संधी उपलब्ध आहेत.
4. डिप्लोमाला १२वी विज्ञान शाखा समकक्ष दर्जा असल्याने १२ वीनंतरच्या विविध व्यावसायिक पदवी अभ्यासक्रमांना डिप्लोमाचे विद्यार्थी पात्र ठरतात. डिप्लोमानंतर चांगली नोकरी वा उच्च शिक्षण हे दोन्ही पर्याय उपलब्ध असल्याने १० वीनंतरचा इंजिनीअरिंग डिप्लोमा हा करिअरसाठी चांगला पर्याय ठरू शकतो.

डिप्लोमा प्रवेशाच्या नियमांसाठी, कॉलेजेस व त्यांच्या अभ्यासक्रमासाठी

www.dtemaharashtra.gov.in ही वेबसाइट पाहावी.

महत्वाचे मुद्दे

- तंत्रनिकेतनांमध्ये ७० टक्के जागा त्या जिल्ह्यातील विद्यार्थ्यांसाठी राखीव असतात, तर ३० टक्के जागा अन्य जिल्ह्यांतील विद्यार्थ्यांसाठी राखीव असतात.

- सर्वच पॉलिटिक्रिक्स ऑनलाइन प्रवेश प्रक्रियेत सहभागी झाली आहेत.
- दहावीला टेक्निकल/व्होकेशनल विषय घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी १५ टक्के जागा राखीव असतात.
- दहावीला बोर्डाच्या परीक्षेत गणित (कोड नं. ७१) व विज्ञान (कोड नं. ७२) घेतलेलेच विद्यार्थी डिप्लोमा शिक्षणासाठी पात्र ठरतात. १०वीला सामान्य गणित घेतलेले विद्यार्थी डिप्लोमा इंजिनीअरिंगसाठी पात्र नाहीत.
- वार्षिक साडेचार लाख रुपयांपेक्षा कमी उत्पन्न असलेल्या पालकांच्या पाल्यांसाठी ट्युशन फी माफी योजना उपलब्ध आहे. यासाठी सर्व जातीचे विद्यार्थी पात्र असतात. ही योजना सर्व प्रकारच्या (सरकारी, विनाअनुदानित, अल्पसंख्याक वगैरे) कॉलेजांसाठी बंधनकारक आहे. कॉलेजातील अभ्यासक्रमांच्या एकूण जागांच्या ५ टक्के जागा या स्कीमसाठी उपलब्ध असतात. या योजनेची सविस्तर माहिती डिप्लोमा अभ्यासक्रमाच्या माहिती पुस्तिकेत ट्युशन फी वेव्हर स्कीम अंतर्गत दिलेली आहे.

Reference : Maharashtra Times (8th – 9th May 2014)